

PRESENTACIÓ

María Jesús Montoro Chiner

Les ciències de la vida es desenvolupen de manera vertiginosa perquè la investigació en aquesta matèria es desenvolupa sense fronteres. En les ciències de la vida perden els seus propis contorns les especialitats científiques. La biologia, la química i la medicina s'imbriquen de tal forma que apareixen de manera conjunta, dominant sectors complets de la vida humana i creant les anomenades *life sciences*, biotecnologia i biomedicina molecular, microbiologia, entre d'altres. No és d'estranyar que, paral·lelament, es parli de biodret, biolegislació, biojurídica o bioseguretat.

En qualsevol cas, el dret no pot ignorar el desenvolupament científic ni romandre allunyat de les noves tècniques destinades a millorar la qualitat de vida, però susceptibles d'alterar els esquemes tradicionals del desenvolupament biològic. Amb raó s'escriu que mai com ara, la capacitat de manipulació de la vida o del creixement ha marcat distàncies tan grans entre el dret, la ciència i la tècnica.

El dret públic no ha quedat al marge dels fenòmens que es descriuen i, per aquest motiu, la conveniència d'un examen en profunditat justifica la seva elecció com a objecte d'un número monogràfic. Però també s'adverteix, per endavant, de la dificultat del tractament dels temes i del seu necessari acotament; una altra perspectiva seria inabordable, tot i sabent que la selecció dels temes comporta sempre un judici subjectiu que no ha de ser sempre compartit.

La relació entre dret públic i ciències de la vida afecta tant la creació del dret com els drets individuals; la seva connexió amb els drets fonamentals és inqüestionable. Però, per sobre de tot, la capacitat científica d'intervenir en l'alteració del curs de la vida, la salut, la reproducció, etc. afecta la mateixa dignitat humana, que és intangible, *unantatsbar*, en terminologia jurídica alemanya. I aquí comença el plantejament de la qüestió; des de quan i a qui s'atribueix la dignitat humana, doncs si es pren una posició o una altra, el conflicte de drets té solucions que difereixen. Pensi's en la reproducció assistida, en els embrions

sobrants de la reproducció assistida, en la creació de pseudoembrions amb finalitats terapèutiques. La consideració d'un conjunt de cèl·lules com a cosa o com a persona incideix en l'atribució de dignitat. Per això, els textos constitucionals revisats modernament, s'han ocupat de disposar a la manera del pensament kantian, que la dignitat humana exigeix tractar com a subjecte i no com a simple objecte l'ésser humà. Fins i tot, a través de convenis internacionals s'ha disposat que la identitat i la dignitat són valors essencials de l'ésser humà que s'han de respectar i assegurar, per la qual cosa, l'interès de la ciència i de la societat estan en un segon terme.

Des d'un altre punt de vista, el dret ha de desenvolupar nous conceptes, com són els projectables des dels grans blocs normatius, relatius al control de la manipulació genètica d'organismes; alhora, la dogmàtica jurídica s'ha d'ocupar de conceptes com la bioseguretat, desentranyant l'abast de les potestats d'intervenció dels poders públics (administracions públiques, en particular), passant del concepte de policia al concepte de gestió de riscos. També la creació del dret es completa a través de normes tècniques que, sense constituir font del dret, són mostra d'una tècnica pròxima a la normalització, fruit del que s'anomena auto-regulació regulada, el significat de la qual no es pot deixar d'analitzar.

En aquest camí, el dret es recolza en la bioètica a l'hora de solucionar els problemes derivats de la biotecnologia i de la biomedicina. Dret i bioètica tenen una finalitat en comú: el respecte i la promoció dels drets humans. Les decisions que impliquen conflicte de valors no es poden prendre pel legislador sense la col·laboració d'un diàleg social i sense un consens obtingut a través de l'anàlisi bioètica.

Les qüestions anteriors s'han tingut en compte en elaborar aquest número monogràfic. S'hi inclouen, a més, textos de referència, i jurisprudència, que permeten abordar l'anàlisi de les ciències de la vida sota la perspectiva que la creació del dret s'ha vist sempre impulsada i precedida per la necessària solució de casos concrets que, pel seu ressò mediàtic i social, han donat lloc a jurisprudència creativa variada que ha retroalimentat el poder legislatiu. Aquesta circumstància origina una modulació del comentari jurisprudencial, si més no en l'aspecte formal que, fins ara, era el propi d'aquesta Revista; en el fons, en tota aquesta matèria els anomenats *leading cases*, han preconformat nombroses resolucions jurisdiccionals, de la mateixa forma que han inspirat, com s'ha dit, el poder legislatiu.